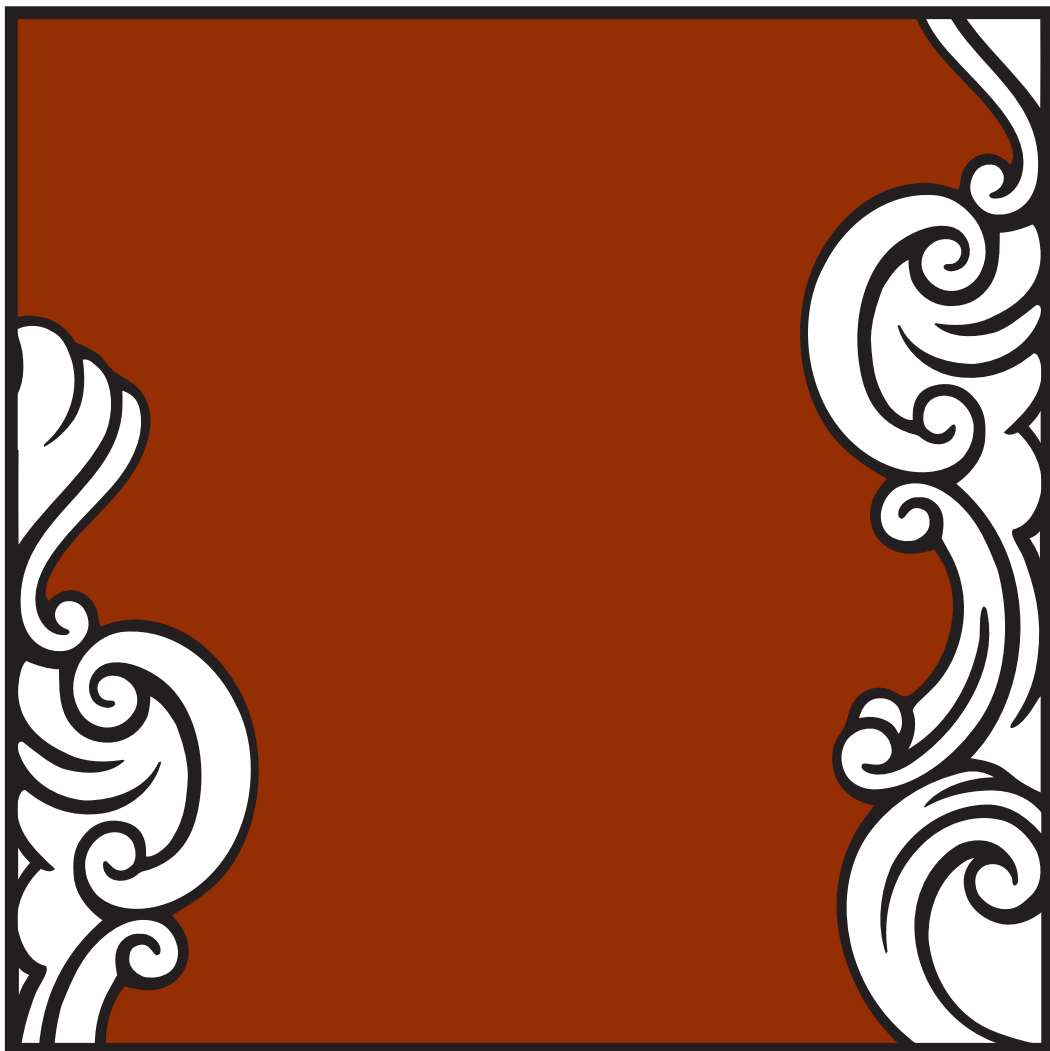

Constitució del Principat d'Andorra

Consell General - Principat d'Andorra

Constitució del Principat d'Andorra

CONSELL GENERAL
PRINCIPAT D'ANDORRA

Índex

Preàmbul	9
Títol I. De la sobirania d'Andorra	11
Títol II. Dels drets i de les llibertats	13
Capítol I. Principis generals	13
Capítol II. De la nacionalitat andorrana	14
Capítol III. Dels drets fonamentals de la persona i de les llibertats públiques	14
Capítol IV. Dels drets polítics dels andorrans	19
Capítol V. Dels drets i dels principis econòmics, socials i culturals	20
Capítol VI. Dels deures dels andorrans i dels estrangers	22
Capítol VII. De les garanties dels drets i llibertats	22
Títol III. Dels coprínceps	25

Títol IV. Del Consell General	29
Capítol I. De l'organització del Consell General	29
Capítol II. Del procediment legislatiu	32
Capítol III. Dels tractats internacionals	34
Capítol IV. De les relacions amb el Consell General amb el Govern	36
Títol V. Del Govern	39
Títol VI. De l'estructura territorial	41
Títol VII. De la justícia	45
Títol VIII. Del Tribunal Constitucional	49
Títol IX. De la reforma constitucional	53
Disposició addicional primera	55
Disposició addicional segona	55

Disposició transitòria primera	55
Disposició transitòria segona	56
Disposició transitòria tercera	57
Disposició derogatòria	58
Disposició final	59

Preàmbul

El poble andorrà, amb plena llibertat i independència, i en exercici de la seva pròpia sobirania,

Conscient de la necessitat d'adequar l'estructura institucional d'Andorra a les noves circumstàncies que comporta l'evolució de l'entorn geogràfic, històric i sociocultural en què es troba situada, així com de la necessitat de regular les relacions que, dins d'aquest nou marc jurídic, hauran de tenir unes institucions que troben els seus orígens en els Pareatges,

Convençut de la conveniència de dotar-se de tots els mecanismes que han de permetre tenir la seguretat jurídica en l'exercici d'uns drets fonamentals de la persona que, si bé sempre han estat presents i respectats en el tarannà de la societat andorrana, no es beneficiaven d'una regulació material concreta,

Decidit a perseverar en la promoció de valors com la llibertat, la justícia, la democràcia i el progrés social, i a mantenir i enfortir unes relacions harmòniques d'Andorra amb la resta del món, i especialment amb els països veïns, sobre la base del respecte mutu, de la convivència i de la pau,

Amb la voluntat d'aportar a totes les causes comunes de la humanitat la seva col·laboració i el seu esforç, i molt especialment quan

es tracti de preservar la integritat de la Terra i de garantir per a les generacions futures un medi de vida adequat,

Amb el desig que el lema “virtus, unita, fortior”, que ha presidit el camí pacífic d'Andorra a través de més de set-cents anys d'història, segueixi essent una divisa plenament vigent i orienti sempre les actuacions dels andorrans,

Aprova sobiranament la present Constitució.

Títol I

De la sobirania d'Andorra

Article 1

1. Andorra és un Estat independent, de dret, democràtic i social. La seva denominació oficial és Principat d'Andorra.
2. La Constitució proclama com a principis inspiradors de l'acció de l'Estat andorrà el respecte i la promoció de la llibertat, la igualtat, la justícia, la tolerància, la defensa dels drets humans i la dignitat de la persona.
3. La sobirania resideix en el poble andorrà, que l'exerceix per mitjà de les diferents classes de participació i de les institucions que estableix aquesta Constitució.
4. El règim polític d'Andorra és el Coprincipat parlamentari.
5. Andorra està integrada per les parròquies de Canillo, Encamp, Ordino, la Massana, Andorra la Vella, Sant Julià de Lòria i Escaldes-Engordany.

Article 2

1. La llengua oficial de l'Estat és el català.
2. L'himne nacional, la bandera i l'escut d'Andorra són els tradicionals.
3. Andorra la Vella és la capital de l'Estat.

Article 3

1. La present Constitució, que és la norma suprema de l'ordenament jurídic, vincula tots els poders públics i els ciutadans.
2. La Constitució garanteix els principis de legalitat, de jerarquia, de publicitat de les normes jurídiques, de no retroactivitat de les disposicions restrictives de drets individuals o que comportin un efecte o estableixin una sanció desfavorables, de seguretat jurídica, de responsabilitat dels poders públics i d'interdicció de tota arbitrarietat.
3. Andorra incorpora al seu ordenament els principis de dret internacional públic universalment reconeguts.
4. Els tractats i acords internacionals s'integren en l'ordenament jurídic a partir de la seva publicació en el *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*, i no poden ésser modificats o derogats per les lleis.

Títol II

Dels drets i llibertats

Capítol I. Principis generals

Article 4

La Constitució reconeix que la dignitat humana és intangible i, en conseqüència, garanteix els drets inviolables i imprescriptibles de la persona, els quals constitueixen el fonament de l'ordre polític, la pau social i la justícia.

Article 5

La Declaració Universal dels Drets Humans és vigent a Andorra.

Article 6

1. Totes les persones són iguals davant la llei. Ningú no pot ésser discriminat per raó de naixement, raça, sexe, origen, religió, opinió, o qualsevol altra condició personal o social.
2. Els poders públics han de crear les condicions per tal que la igualtat i la llibertat dels individus siguin reals i efectives.

Capítol II. De la nacionalitat andorrana

Article 7

1. La condició de nacional andorrà, així com les seves conseqüències jurídiques, s'adquireix, es conserva i es perd d'acord amb el que es reguli en llei qualificada.
2. L'adquisició o el manteniment d'una nacionalitat diferent de l'andorrana implicarà la pèrdua d'aquesta en els termes i terminis fixats per la llei.

Capítol III. Dels drets fonamentals de la persona i de les llibertats públiques

Article 8

1. La Constitució reconeix el dret a la vida i la protegeix plenament en les seves diferents fases.
2. Tota persona té dret a la integritat física i moral. Ningú no pot ésser sotmès a tortures o a penes i tractes cruels, inhumans o degradants.
3. Es prohibeix la pena de mort.

Article 9

1. Totes les persones tenen dret a la llibertat i a la seguretat i només en poden ésser privades per les causes i d'acord amb els procediments establerts a la Constitució i les lleis.
2. La detenció governativa no pot durar més del temps necessari per dur a terme les indagacions tendents a l'esclariment del cas i

mai no pot excedir de quaranta-vuit hores sense que el detingut sigui posat a disposició de l'autoritat judicial.

3. La llei establirà un procediment perquè tot detingut pugui acudir a un òrgan judicial, a fi que aquest es pronunciï sobre la legalitat de la seva detenció. Així mateix, crearà el procediment per restablir els drets fonamentals lesionats de tota persona privada de llibertat.

4. Ningú no pot ésser condemnat o sancionat per accions o omissions que en el moment de produir-se no constitueixin delicte, falta o infracció administrativa.

Article 10

1. Es reconeix el dret a la jurisdicció, a obtenir d'aquesta una decisió fonamentada en dret, i a un procés degut, substanciat per un tribunal imparcial predeterminat per la llei.

2. Es garanteix a tothom el dret a la defensa i a l'assistència tècnica d'un lletrat, a un judici de durada raonable, a la presumpció d'innocència, a ésser informat de l'acusació, a no confessar-se culpable, a no declarar en contra d'ell mateix i, en els processos penals, al recurs.

3. La llei regularà els supòsits en què, per garantir el principi d'igualtat, la justícia ha d'ésser gratuïta.

Article 11

1. La Constitució garanteix la llibertat ideològica, religiosa i de culte, i ningú no pot ésser obligat a declarar o a manifestar-se sobre la seva ideologia, religió o creences.

2. La llibertat de manifestar la pròpia religió o les pròpies creences és sotmesa únicament a les limitacions establertes per la llei

que siguin necessàries per protegir la seguretat, l'ordre, la salut o la moral públiques o els drets i les llibertats fonamentals de les altres persones.

3. La Constitució garanteix a l'Església Catòlica l'exercici lliure i públic de les seves activitats i el manteniment de les relacions de col·laboració especial amb l'Estat d'acord amb la tradició andorrana.

La Constitució reconeix a les entitats de l'Església Catòlica que tenen personalitat jurídica d'acord amb les seves pròpies normes la plena capacitat jurídica dins de l'àmbit de l'ordenament general andorrà.

Article 12

Es reconeixen les llibertats d'expressió, de comunicació i d'informació. La llei regularà el dret de rèplica, el dret de rectificació i el secret professional. Queda prohibida la censura prèvia o qualsevol altre mitjà de control ideològic per part dels poders públics.

Article 13

1. La llei regularà la condició civil de les persones i les formes de matrimoni. Es reconeixen els efectes civils del matrimoni canònic.

2. Els poders públics promouran una política de protecció de la família, element bàsic de la societat.

3. Els cònjuges tenen els mateixos drets i obligacions. Els fills són iguals davant de la llei, amb independència de la seva filiació.

Article 14

Es garanteix el dret a la intimitat, a l'honor i a la pròpia imatge.

Tothom té dret a ésser protegit per les lleis contra les intromissions il·legítimes en la seva vida privada i familiar.

Article 15

Es garanteix la inviolabilitat del domicili, al qual no es pot entrar sense el consentiment del titular o sense manament judicial, excepte en el cas de delictes flagrants. Es garanteix igualment el secret de les comunicacions, llevat el cas de manament judicial motivat.

Article 16

Es reconeixen els drets de reunió i de manifestació pacífiques amb finalitats lícites. L'exercici del dret de manifestació requereix la comunicació prèvia a l'autoritat i no pot impedir la lliure circulació de persones i béns.

Article 17

Es reconeix el dret d'associació per a la consecució de fins lícits. La llei establirà, a efectes de publicitat, un registre de les associacions que es constitueixin.

Article 18

Es reconeix el dret de creació i funcionament d'organitzacions empresarials, professionals i sindicals. Sense perjudici de la seva vinculació amb organismes internacionals, aquestes organitzacions han d'ésser d'àmbit andorrà, disposar d'autonomia pròpia sense dependències orgàniques estrangeres i funcionar democràticament.

Article 19

Els treballadors i els empresaris tenen dret a la defensa dels seus interessos econòmics i socials. La llei regularà les condicions d'exercici d'aquest dret per garantir el funcionament dels serveis essencials de la comunitat.

Article 20

1. Tota persona té dret a l'educació, la qual s'ha d'orientar vers el desenvolupament ple de la personalitat humana i de la dignitat, tot enfortint el respecte a la llibertat i als drets fonamentals.
2. Es reconeix la llibertat d'ensenyament i de creació de centres docents.
3. Els pares tenen dret a escollir el tipus d'educació que hagin de rebre els seus fills. Igualment, tenen dret a una educació moral o religiosa per a llurs fills d'acord amb les conviccions pròpies.

Article 21

1. Tothom té dret a circular lliurement pel territori nacional, i a entrar i sortir del país d'acord amb les lleis.
2. Els nacionals i els estrangers legalment residents tenen dret a fixar lliurement la seva residència dins Andorra.

Article 22

La no renovació de la condició de resident o l'expulsió de la persona legalment resident només es podrà acordar per les causes i segons els termes previstos en la llei, en virtut de resolució judicial ferma, si la persona interessada exerceix el dret a la jurisdicció.

Article 23

Tothom amb interès directe té dret a dirigir peticions als poders públics en la forma i amb els efectes previstos per la llei.

Capítol IV. Dels drets polítics dels andorrans

Article 24

Tots els andorrans majors d'edat, en ple ús dels seus drets, gaudeixen del dret de sufragi.

Article 25

Tots els andorrans tenen dret a accedir en condicions d'igualtat a les funcions i als càrrecs públics, amb els requisits que determinin les lleis. L'exercici de càrrecs institucionals queda reservat als andorrans, excepte en el que prevegin aquesta Constitució o els tractats internacionals.

Article 26

Es reconeix als andorrans el dret de lliure creació de partits polítics. El seu funcionament i organització han d'ésser democràtics i les seves actuacions, conformes a la llei. La suspensió de les seves activitats i la seva dissolució hauran d'ésser efectuades pels òrgans judicials.

Capítol V. Dels drets i principis econòmics, socials i culturals

Article 27

1. Es reconeix el dret a la propietat privada i a l'herència, sense altres limitacions que les derivades de la funció social de la propietat.
2. Ningú no pot ésser privat dels seus béns o drets, si no és per causa justificada d'interès públic, mitjançant la justa indemnització i d'acord amb el procediment establert per la llei.

Article 28

Es reconeix la llibertat d'empresa en el marc de l'economia de mercat i conforme a les lleis.

Article 29

Tota persona té dret al treball, a la promoció per mitjà del treball, a una remuneració que garanteixi al treballador i a la seva família una existència conforme a la dignitat humana, així com a la limitació raonable de la jornada laboral, al repòs setmanal i a les vacances pagades.

Article 30

Es reconeix el dret a la protecció de la salut i a rebre prestacions per atendre altres necessitats personals. Amb aquestes finalitats, l'Estat garantirà un sistema de seguretat social.

Article 31

És funció de l'Estat vetllar per la utilització racional del sòl i de tots els recursos naturals, amb la finalitat de garantir a tothom una qualitat de vida digna i de restablir i mantenir per a les generacions futures un equilibri ecològic racional en l'atmosfera, l'aigua i la terra i de defensar la flora i la fauna autòctones.

Article 32

L'Estat pot intervenir en l'ordenació del sistema econòmic, mercantil, laboral i financer per fer possible, en el marc de l'economia de mercat, el desenvolupament equilibrat de la societat i el benestar general.

Article 33

Els poders públics han de promoure les condicions necessàries per fer efectiu el dret de tothom a gaudir d'un habitatge digne.

Article 34

L'Estat garantirà la conservació, promoció i difusió del patrimoni històric, cultural i artístic d'Andorra.

Article 35

La llei garantirà i els poders públics defensaran els drets dels consumidors i dels usuaris.

Article 36

L'Estat pot crear mitjans de comunicació social. D'acord amb els principis de participació i pluralisme, una llei en regularà l'organització i el control per part del Consell General.

Capítol VI. Dels deures dels andorrans i dels estrangers

Article 37

Totes les persones físiques i jurídiques contribuiran a les despeses públiques segons la seva capacitat econòmica, mitjançant un sistema fiscal just, establert per la llei i fonamentat en els principis de generalitat i de distribució equitativa de les càrregues fiscals.

Article 38

L'Estat podrà crear per llei formes de servei cívic per al compliment de finalitats d'interès general.

Capítol VII. De les garanties dels drets i llibertats

Article 39

1. Els drets i llibertats reconeguts en els capítols III i IV del present títol vinculen immediatament els poders públics a títol de dret directament aplicable. El seu contingut no pot ésser limitat per la llei i és protegit pels tribunals.
2. Els estrangers legalment residents a Andorra poden exercir lliurement els drets i les llibertats del capítol III d'aquest títol.
3. Els drets del capítol V conformen la legislació i l'acció dels poders públics, però només poden ésser invocats en els termes fixats per l'ordenament jurídic.

Article 40

La regulació de l'exercici dels drets reconeguts en aquest títol només es pot dur a terme per llei. Els drets dels capítols III i IV s'han de regular mitjançant lleis qualificades.

Article 41

- 1.** Els drets i llibertats reconeguts en els capítols III i IV són tutelats pels tribunals ordinaris per mitjà d'un procediment urgent i preferent regulat per la llei, que, en qualsevol cas, se substanciarà en dues instàncies.
- 2.** La llei crearà un procediment excepcional d'empara davant el Tribunal Constitucional contra els actes dels poders públics que violen el contingut essencial dels drets esmentats en l'apartat anterior, llevat el supòsit previst a l'article 22.

Article 42

- 1.** Una llei qualificada regularà els estats d'alarma i d'emergència. El primer podrà ésser declarat pel Govern en casos de catàstrofes naturals, per un termini de quinze dies i amb notificació al Consell General. El segon també serà declarat pel Govern per un termini de trenta dies en els supòsits d'interrupció del funcionament normal de la convivència democràtica i requerirà l'autorització prèvia del Consell General. Tota pròrroga d'aquests estats requereix necessàriament l'aprovació del Consell General.
- 2.** Durant l'estat d'alarma es pot limitar l'exercici dels drets reconeguts en els articles 21 i 27. Durant l'estat d'emergència poden ésser suspesos els drets recollits en els articles 9.2, 12, 15, 16, 19 i 21. L'aplicació d'aquesta suspensió als drets continguts

en els articles 9.2 i 15 s'ha de dur a terme sempre sota control judicial i sense perjudici del procediment de protecció establert a l'article 9.3.

Títol III

Dels coprínceps

Article 43

1. D'acord amb la tradició institucional d'Andorra els coprínceps són, conjuntament i indivisa, el cap de l'Estat, i n'assumeixen la representació més alta.
2. Els coprínceps, institució sorgida dels Pareatges i de la seva evolució històrica són, a títol personal i exclusiu, el bisbe d'Urgell i el president de la República Francesa. Llurs poders són iguals i derivats de la present Constitució. Cadascun d'ells jura o promet exercir les seves funcions d'acord amb la present Constitució.

Article 44

1. Els coprínceps són símbol i garantia de la permanència i continuïtat d'Andorra, així com de la seva independència i del manteniment de l'esperit paritari en les tradicionals relacions d'equilibri amb els estats veïns. Manifesten el consentiment de l'Estat andorrà a obligar-se internacionalment, d'acord amb la Constitució.
2. Els coprínceps arbitren i moderen el funcionament dels poders públics i de les institucions, i a iniciativa ja sigui de cadascú d'ells, ja sigui del síndic general o del cap de Govern, són informats regularment dels afers de l'Estat.
3. Llevat dels casos previstos en la present Constitució, els coprínceps no estan subjectes a responsabilitat. Dels actes dels coprínceps se'n fan responsables qui els contrasignen.

Article 45

1. Els coprínceps, amb la contrasignatura del cap de Govern o, en el seu cas, del síndic general, que n'assumeixen la responsabilitat política:

- a)** Convoquen les eleccions generals d'acord amb la Constitució.
- b)** Convoquen referèndum d'acord amb els articles 76 i 106 de la Constitució.
- c)** Nomenen el cap de Govern segons el procediment previst en la Constitució.
- d)** Signen el decret de dissolució del Consell General segons el procediment de l'article 71 de la Constitució.
- e)** Acrediten els representants diplomàtics d'Andorra a l'estranger, i els representants estrangers a Andorra s'acrediten davant de cadascun d'ells.
- f)** Nomenen els titulars de les altres institucions de l'Estat d'acord amb la Constitució i les lleis.
- g)** Sancionen i promulguen les lleis segons l'article 63 de la present Constitució.
- h)** Manifesten el consentiment de l'Estat per a obligar-se per mitjà dels tractats internacionals, en els termes previstos en el capítol III del títol IV de la Constitució.
- i)** Realitzen els altres actes que expressament els atribueix la Constitució.

2. Les disposicions previstes en els apartats g) i h) d'aquest article han d'ésser presentades simultàniament a un i altre copríncep que han de sancionar-les i promulgar-les o manifestar el consentiment de l'Estat segons el cas, i n'han d'ordenar la publicació no abans de vuit dies i no més tard de quinze.

En aquest període els coprínceps, conjuntament o separadament, poden adreçar-se al Tribunal Constitucional amb missatge raonat a fi que aquest es pronunciï sobre la seva constitucionalitat. Si la resolució fos positiva l'acte pot ésser sancionat amb la signatura d'almenys d'un dels coprínceps.

3. Quan concorrin circumstàncies que impedeixin per part d'un dels coprínceps la formalització dels actes enumerats en l'apartat 1 del present article dins dels terminis constitucionalment previstos, el seu representant ho ha de notificar al síndic general o, en el seu cas, al cap de Govern. En aquest supòsit, els actes, normes o decisions afectats entraran en vigor transcorreguts els dits terminis amb la signatura de l'altre copríncep i la contrasignatura del cap de Govern o, en el seu cas, del síndic general.

Article 46

1. Són actes de lliure decisió dels coprínceps:

- a)** L'exercici conjunt de la prerrogativa de gràcia.
- b)** La creació i l'estructuració dels serveis que considerin necessaris per a la realització de les seves funcions institucionals, el nomenament dels seus titulars i el seu acreditament a tots els efectes.
- c)** La designació dels membres del Consell Superior de la Justícia, d'acord amb l'article 89.2 de la Constitució.
- d)** El nomenament dels membres del Tribunal Constitucional, d'acord amb l'article 96.1 de la Constitució.
- e)** El requeriment de dictamen previ d'inconstitucionalitat de les lleis.
- f)** El requeriment del dictamen sobre la inconstitucionalitat dels tractats internacionals, previ a la seva ratificació.

g) La interposició de conflicte davant del Tribunal Constitucional per raó d'afectació de llurs funcions institucionals, en els termes dels articles 98 i 103 de la Constitució.

h) L'atorgament de l'acord per a l'adopció del text d'un tractat internacional, d'acord amb les previsions de l'article 66, abans de la seva aprovació en seu parlamentària.

2. Els actes derivats dels articles 45 i 46 són exercits personalment pels coprínceps, llevat de les facultats previstes a les lletres e), f), g) i h) del present article, que poden ésser realitzats per delegació expressa.

Article 47

El pressupost general del Principat ha d'assignar una quantitat igual a cada copríncep, destinada al funcionament de llurs serveis, de la qual poden disposar lliurement.

Article 48

Cada copríncep nomena un representant personal a Andorra.

Article 49

En cas de vacança d'un dels coprínceps la present Constitució reconeix la validesa dels mecanismes de substitució previstos en els seus ordenaments respectius, a fi que no s'interrompi el funcionament normal de les institucions andorranes.

Títol IV

Del Consell General

Article 50

El Consell General, que expressa la representació mixta i paritària de la població nacional i de les set parròquies, representa el poble andorrà, exerceix la potestat legislativa, aprova els pressupostos de l'Estat i impulsa i controla l'acció política del Govern.

Capítol I. De l'organització del Consell General

Article 51

- 1.** Els consellers són elegits per sufragi universal, lliure, igual, directe i secret, per un termini de quatre anys. El mandat dels consellers acaba quatre anys després de la seva elecció o el dia de la dissolució del Consell General.
- 2.** Les eleccions s'han de celebrar entre els trenta i quaranta dies següents a la finalització del mandat dels consellers.
- 3.** Són electors i elegibles tots els andorrans que estiguin en el ple ús dels seus drets polítics.
- 4.** Una llei qualificada regularà el règim electoral i preveurà les causes d'inelegibilitat i d'incompatibilitat dels consellers.

Article 52

El Consell General es compon d'un mínim de vint-i-vuit i d'un màxim de quaranta-dos consellers generals, la meitat dels quals s'elegeixen a raó d'un nombre igual per cadascuna de les set parròquies i l'altra meitat s'elegeix per circumscripció nacional.

Article 53

1. Els membres del Consell General tenen la mateixa naturalesa representativa, són iguals en drets i en deures i no estan sotmesos a mandat imperatiu de cap classe. L'ur vot és personal i indelegable.
2. Els consellers són irresponsables pels vots i opinions manifestats en l'exercici de les seves funcions.
3. Al llarg del seu mandat els consellers no podran ésser detinguts ni retinguts, excepte en el cas de delictes flagrants. Llevat d'aquest cas, correspon decidir sobre la seva detenció, inculpció i processament al Tribunal de Corts en ple i el seu judici, al Tribunal Superior.

Article 54

El Consell General aprova i modifica el seu reglament per majoria absoluta de la Cambra, fixa el seu pressupost i regula l'estatut del personal al seu servei.

Article 55

1. La Sindicatura és l'òrgan rector del Consell General.
2. El Consell General es reuneix en sessió constitutiva quinze dies després de la proclamació dels resultats electorals i elegix, en la mateixa sessió, el síndic general, el subsíndic general i, si és el

cas, els altres membres que reglamentàriament puguin compondre la Sindicatura.

3. El síndic i subsíndic generals no poden exercir el seu càrrec més de dos mandats consecutius complets.

Article 56

1. El Consell General es reuneix en sessions tradicionals, ordinàries i extraordinàries, convocades segons el que es prevegi en el reglament. Hi haurà dos períodes ordinaris de sessions al llarg de l'any, determinats pel reglament. Les sessions del Consell General són públiques, llevat que el mateix Consell General acordi el contrari per majoria absoluta dels seus membres.

2. El Consell General funciona en ple i en comissions. El reglament preveurà la formació de les comissions legislatives de manera que siguin representatives de la composició de la cambra.

3. El Consell General nomena una comissió permanent per vetllar pels poders de la cambra quan aquesta estigui dissolta o en el període entre sessions. La Comissió Permanent, sota la presidència del síndic general, estarà formada de manera que respecti la composició paritària de la cambra.

4. Els consellers poden agrupar-se en grups parlamentaris. El reglament preveurà els drets i deures dels consellers i dels grups parlamentaris, així com l'estatut dels consellers no adscrits.

Article 57

1. Per prendre vàlidament acords, el Consell General ha de trobar-se reunit, amb l'assistència mínima de la meitat dels consellers.

2. Els acords són vàlids quan han estat aprovats per la majoria

simple dels consellers presents, sense perjudici de les majories especials determinades per la Constitució.

3. Les lleis qualificades previstes per la Constitució requereixen per a la seva aprovació el vot final favorable de la majoria absoluta dels membres del Consell General, llevat de les lleis qualificades electoral i de referèndum, de competències comunals, i de transferències als Comuns, que requereixen per a la seva aprovació el vot final favorable de la majoria absoluta dels consellers elegits en circumscripció parroquial i de la majoria absoluta dels consellers elegits en circumscripció nacional.

Capítol II. Del procediment legislatiu

Article 58

- 1.** La iniciativa legislativa correspon al Consell General i al Govern.
- 2.** Tres Comuns conjuntament o una desena part del cens electoral nacional poden presentar proposicions de llei al Consell General.
- 3.** Els projectes i les proposicions de llei han d'ésser examinats pel Ple i per les comissions en la forma que determini el reglament.

Article 59

Mitjançant llei, el Consell General pot delegar l'exercici de la funció legislativa al Govern, la qual en cap cas podrà ésser subdelegada. La llei de delegació determina la matèria delegada, els prin-

cipis i les directrius sota els quals haurà de regir-se el corresponent decret legislatiu del Govern, així com el termini dintre del qual haurà d'ésser exercida. L'autorització preveurà les formes parlamentàries de control de la legislació delegada.

Article 60

1. En casos d'extrema urgència i necessitat, el Govern podrà presentar al Consell General un text articulat perquè sigui aprovat com a llei, en una votació de totalitat, en el termini de quaranta-vuit hores.
2. Les matèries reservades a llei qualificada no poden ésser objecte de delegació legislativa ni del procediment previst a l'apartat 1 d'aquest article.

Article 61

1. La iniciativa del Projecte de llei del pressupost general correspon exclusivament al Govern, que ha de presentar-lo per a l'aprovació parlamentària, com a mínim, dos mesos abans de l'expiració dels pressupostos anteriors.
2. El Projecte de llei del pressupost general té preferència en la seva tramitació respecte a d'altres qüestions i es tramitarà d'acord amb un procediment propi, regulat en el reglament.
3. Si la Llei del pressupost general no és aprovada abans del primer dia de l'exercici econòmic corresponent, es considera automàticament prorrogat el pressupost de l'exercici anterior fins a l'aprovació del nou.
4. La Llei del pressupost general no pot crear tributs.
5. La Comissió de Finances del Consell General revisarà anualment el compliment de l'execució pressupostària.

Article 62

1. Els consellers i els grups parlamentaris tenen dret d'esmena als projectes i a les proposicions de llei.
2. El Govern podrà sol·licitar que no es debatin aquelles esmenes que comportin increment de despeses o disminució d'ingressos en relació amb els previstos a la Llei del pressupost general. El Consell General, per majoria absoluta de la cambra, podrà oposar-se a aquella sol·licitud amb una moció motivada.

Article 63

Aprovada una llei pel Consell General, el síndic general en donarà compte als coprínceps perquè, entre els vuit i quinze dies següents, la sancionin, promulguin i n'ordenin la publicació en *el Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Capítol III. Dels tractats internacionals

Article 64

1. Els tractats internacionals han d'ésser aprovats pel Consell General per majoria absoluta de la cambra en els casos següents:
 - a) Tractats que vinculin l'Estat a una organització internacional.
 - b) Tractats relatius a la seguretat interior i a la defensa.
 - c) Tractats relatius al territori d'Andorra.
 - d) Tractats que afectin els drets fonamentals de la persona regulats al títol II.
 - e) Tractats que impliquin la creació de noves obligacions per a la hisenda pública.

f) Tractats que creïn o modifiquin disposicions de naturalesa legislativa o que requireixin mesures legislatives per a llur execució.

g) Tractats que versin sobre representació diplomàtica o funcions consulars, sobre cooperació judicial o penitenciària.

2. El Govern informará el Consell General i els coprínceps de la conclusió dels altres acords internacionals.

3. Per a la denúncia dels tractats internacionals que afectin les matèries enumerades a l'epígraf 1 també caldrà l'aprovació prèvia de la majoria absoluta de la cambra.

Article 65

Per als interessos del poble andorrà, del progrés i de la pau internacionals, es podran cedir competències legislatives, executives o judicials sempre que sigui a organitzacions internacionals i per mitjà d'un tractat que ha d'ésser aprovat per una majoria de dues tercers parts dels membres del Consell General.

Article 66

1. Els coprínceps participen en la negociació dels tractats que afectin les relacions amb els Estats veïns quan versin sobre les matèries enumerades en els apartats b), c) i g) de l'article 64.1.

2. La representació andorrana que tingui per missió negociar els tractats assenyalats en el paràgraf anterior, comprendrà, a més dels membres nomenats pel Govern, un membre nomenat per cada copríncep.

3. Per a l'adopció del text del tractat caldrà l'acord dels membres nomenats pel Govern i de cadascun dels membres nomenats pels coprínceps.

Article 67

Els coprínceps són informats dels altres projectes de tractats i d'acords internacionals i, a petició del Govern, poden ésser associats a la negociació si així ho exigeix l'interès nacional d'Andorra, abans de la seva aprovació en seu parlamentària.

Capítol IV. De les relacions del Consell General amb el Govern

Article 68

1. Després de cada renovació del Consell General, en la primera sessió, que se celebrarà en el termini de vuit dies després de la sessió constitutiva, es procedirà a l'elecció del cap de Govern.
2. Els candidats han d'ésser presentats per una cinquena part dels membres del Consell General. Cada conseller només pot avalar una candidatura.
3. Els candidats han de presentar el seu programa i resultarà elegit aquell que, després d'un debat, en una primera votació pública i oral obtingui la majoria absoluta del Consell General.
4. En el cas que fos necessària una segona votació tan sols poden presentar-se els dos candidats que hagin obtingut els millors resultats en la primera votació. Serà proclamat com a cap de Govern el candidat que obtingui més vots.
5. El síndic general comunicarà als coprínceps el resultat de la votació perquè el candidat elegit sigui nomenat cap de Govern i en contrasignarà el nomenament.

6. S'ha de seguir el mateix procediment en els altres supòsits en què quedi vacant el càrrec de cap de Govern.

Article 69

1. El Govern respon políticament davant del Consell General de manera solidària.
2. Una cinquena part dels consellers poden presentar una moció de censura, per mitjà d'un escrit motivat, contra el cap de Govern.
3. Un cop fet el debat entre els tres i cinc dies posteriors a la presentació de la moció i en la forma que determini el reglament, es procedirà a una votació pública i oral. Perquè la moció de censura prosperi, caldrà el vot favorable de la majoria absoluta del Consell General.
4. Si la moció de censura és aprovada, el cap de Govern cessa. Tot seguit es procedirà segons el que preveu l'article anterior.
5. No es pot presentar cap moció de censura abans que hagin transcorregut sis mesos des de la darrera elecció del cap de Govern.
6. Els consellers que hagin presentat una moció de censura no en poden signar cap altra abans que hagi transcorregut un any.

Article 70

1. El cap de Govern pot plantejar davant del Consell General la qüestió de confiança sobre el seu programa, sobre una declaració de política general o sobre una decisió de transcendència especial.
2. La confiança es considera atorgada quan, en una votació pública i oral, obtingui la majoria simple. En cas de no obtenir aquesta majoria el cap de Govern ha de presentar la seva dimissió.

Article 71

- 1.** El cap de Govern, després d'una deliberació amb el Govern, i sota la seva responsabilitat, pot demanar als coprínceps la dissolució anticipada del Consell General. El decret de dissolució ha de fixar la convocatòria de les eleccions d'acord amb l'article 51.2 de la Constitució.
- 2.** La dissolució no pot efectuar-se si s'està tramitant una moció de censura o s'ha declarat l'estat d'emergència.
- 3.** Cap dissolució no pot efectuar-se abans que hagi transcorregut un any des de les eleccions anteriors.

Títol V

Del Govern

Article 72

1. El Govern es compon del cap de Govern i dels ministres, en el nombre que determini la llei.
2. Sota l'autoritat del seu cap, dirigeix la política nacional i internacional d'Andorra. Dirigeix també l'Administració de l'Estat i exerceix la potestat reglamentària.
3. L'Administració pública serveix amb objectivitat l'interès general, i actua d'acord amb els principis de jerarquia, eficàcia, transparència i plena submissió a la Constitució, les lleis i els principis generals de l'ordenament jurídic definits en el títol I. Tots els seus actes i normes estan sotmesos al control jurisdiccional.

Article 73

El cap de Govern és nomenat pels coprínceps, una vegada hagi estat elegit en els termes previstos en la Constitució.

Article 74

El cap de Govern i els ministres estan sotmesos al mateix règim jurisdiccional que els consellers generals.

Article 75

El cap de Govern o, si és el cas, el ministre responsable, contra-signa els actes dels coprínceps previstos en l'article 5.

Article 76

El cap de Govern, amb l'acord de la majoria del Consell General, pot demanar als coprínceps la convocatòria d'un referèndum sobre una qüestió d'ordre polític.

Article 77

El Govern finalitza el seu mandat quan acaba la legislatura, per dimissió, defunció o incapacitació definitiva del cap de Govern, en prosperar una moció de censura o perdre una qüestió de confiança. En tots els casos, el Govern segueix en funcions fins a la formació del nou Govern.

Article 78

1. El cap de Govern no pot exercir el seu càrrec més de dos mandats consecutius complets.
2. Els membres del Govern no poden compatibilitzar el seu càrrec amb el de conseller general i només poden exercir les funcions públiques derivades de la seva pertinença al Govern.

Títol VI

De l'estructura territorial

Article 79

1. Els Comuns, com a òrgans de representació i administració de les parròquies, són corporacions públiques amb personalitat jurídica i potestat normativa local, sotmesa a la llei, en forma d'ordinacions, reglaments i decrets. Dins l'àmbit de les seves competències, exercides d'acord amb la Constitució, les lleis i la tradició, funcionen sota el principi d'autogovern, reconegut i garantit per la Constitució.
2. Els Comuns expressen els interessos de les parròquies, aproven i executen el pressupost comunal, fixen i duen a terme les seves polítiques públiques en el seu àmbit territorial i gestionen i administren tots els béns de propietat parroquial, siguin de domini públic comunal o de domini privat o patrimonial.
3. Els seus òrgans de govern són elegits democràticament.

Article 80

1. Dins el marc de l'autonomia administrativa i financera dels Comuns, les seves competències són delimitades mitjançant llei qualificada, almenys en les matèries següents:
 - a) Cens de població.
 - b) Cens electoral. Participació en la gestió del procés i administració electorals que els correspongui segons la llei.
 - c) Consultes populars.

- d) Comerç, indústria i activitats professionals.
 - e) Delimitació del territori comunal.
 - f) Béns propis i de domini públic comunal.
 - g) Recursos naturals.
 - h) Cadastre.
 - i) Urbanisme.
 - j) Vies públiques.
 - k) Cultura, esports i activitats socials.
 - l) Serveis públics comunals.
2. Dins el marc de la potestat tributària de l'Estat, l'esmentada llei qualificada determina les facultats econòmiques i fiscals dels Comuns per a l'exercici de les seves competències. Aquestes facultats es referiran, almenys, a l'aprofitament i explotació dels recursos naturals, als tributs tradicionals i a les taxes per serveis comunals, autoritzacions administratives, radicació d'activitats comercials, industrials i professionals i propietat immobiliària.
3. Mitjançant llei es podrà delegar a les parròquies competències de titularitat estatal.

Article 81

Amb la finalitat d'assegurar la capacitat econòmica dels Comuns, una llei qualificada determina les transferències de capital del pressupost general als Comuns, garantint una partida igual per a totes les parròquies i una partida variable, proporcional segons la seva població, l'extensió del seu territori i altres indicadors.

Article 82

1. Els litigis sobre interpretació o exercici competencial entre els

òrgans generals de l'Estat i els Comuns seran resolts pel Tribunal Constitucional.

2. Els actes dels Comuns tenen caràcter executiu directe pels mitjans establerts per llei. Contra aquests es poden interposar recursos administratius i jurisdiccionals per controlar-ne l'adequació a l'ordenament jurídic.

Article 83

Els Comuns tenen iniciativa legislativa i estan legitimats per interposar recursos d'inconstitucionalitat en els termes previstos en la Constitució.

Article 84

Les lleis tindran en compte els usos i costums per determinar la competència dels quarts i dels veïnats, així com les seves relacions amb els Comuns.

Títol VII

De la justícia

Article 85

1. En nom del poble andorrà la justícia és administrada exclusivament per jutges independents, inamovibles i, en l'àmbit de les seves funcions jurisdiccionals, sotmesos només a la Constitució i a la llei.
2. L'organització judicial és única. La seva estructura, composició, funcionament i l'estatut jurídic dels seus membres hauran d'ésser regulats per llei qualificada. Es prohibeixen les jurisdiccions especials.

Article 86

1. Les normes de competència i procediment aplicables a l'Administració de Justícia estan reservades a la llei.
2. En tot cas, les sentències seran motivades, fonamentades en l'ordenament jurídic i notificades fefaentment.
3. El judici penal és públic, salvades les limitacions previstes per la llei. El seu procediment és preferentment oral. La sentència que posi fi a la primera instància és dictada per un òrgan judicial diferent del que va dirigir la fase d'instrucció, i sempre és susceptible de recurs.
4. La defensa jurisdiccional dels interessos generals pot efectuar-se mitjançant l'acció popular en els supòsits regulats per les lleis processals.

Article 87

La potestat jurisdiccional és exercida pels batlles, el Tribunal de Batlles, el Tribunal de Corts i el Tribunal Superior de Justícia d'Andorra, així com pels presidents respectius d'aquests tribunals, d'acord amb les lleis.

Article 88

Les sentències, un cop fermes, tenen el valor de cosa jutjada i no poden ésser modificades o anul·lades llevat els casos previstos per la llei o quan excepcionalment el Tribunal Constitucional, mitjançant el procés d'empara corresponent, estimi que han estat dictades amb violació d'algun dret fonamental.

Article 89

- 1.** El Consell Superior de la Justícia com a òrgan de representació, govern i administració de l'organització judicial, vetlla per la independència i el bon funcionament de la justícia. Tots els seus membres seran de nacionalitat andorrana.
- 2.** El Consell Superior de la Justícia es compon de cinc membres designats entre andorrans majors de vint-i-cinc anys i coneixedors de l'Administració de Justícia, un per cada copríncep, un pel síndic general, un pel cap de Govern i un pels magistrats i batlles. El seu mandat és de sis anys i no poden ésser reelegits més d'una vegada consecutiva. El Consell Superior de la Justícia és presidit per la persona designada pel síndic general.
- 3.** El Consell Superior de la Justícia nomena els batlles i magistrats, exerceix sobre ells la funció disciplinària i promou les condicions perquè l'Administració de Justícia disposi dels mitjans adients per al seu bon funcionament. Amb aquesta darrera

finalitat podrà emetre informes amb motiu de la tramitació de les lleis que afectin la justícia o per donar compte de la situació d'aquesta.

4. La llei qualificada sobre la justícia regularà les funcions i competències d'aquest Consell Superior.

Article 90

1. Tots els jutges, independentment de la seva categoria, seran nomenats per a un mandat renovable de sis anys, entre persones titulades en dret que comptin amb aptitud tècnica per a l'exercici de la funció jurisdiccional.

2. Els presidents del Tribunal de Batlles, del Tribunal de Corts i del Tribunal Superior de la Justícia són designats pel Consell Superior de la Justícia. La durada del seu mandat i les condicions d'elegibilitat seran determinades per la llei qualificada esmentada a l'article 89.4 de la Constitució.

Article 91

1. El càrrec de jutge és incompatible amb qualsevol altre càrrec públic i amb l'exercici d'activitats mercantils, industrials o professionals. Els jutges són remunerats únicament a càrrec dels pressupostos de l'Estat.

2. Durant el seu mandat, cap jutge no pot ésser amonestat, traslladat, suspès en les seves funcions o separat del seu càrrec si no és com a conseqüència de sanció imposada per haver incorregut en responsabilitat penal o disciplinària, mitjançant un procediment regulat per la llei qualificada i amb totes les garanties d'audiència i defensa. La mateixa llei regularà també els supòsits de responsabilitat civil del jutge.

Article 92

D'acord amb les lleis i sense perjudici de les responsabilitats personals dels qui els causin, l'Estat repararà els danys originats per error judicial o pel funcionament anormal de l'administració de justícia.

Article 93

1. El Ministeri Fiscal té la missió de vetllar per la defensa i aplicació de l'ordre jurídic i per la independència dels tribunals i de promoure davant d'aquests l'aplicació de la llei per a la salvaguarda dels drets dels ciutadans i la defensa de l'interès general.
2. El Ministeri Fiscal es compon de membres nomenats pel Consell Superior de la Justícia a proposta del Govern, amb mandats renovables de sis anys, entre persones que reuneixin les condicions per a ésser nomenades jutge. El seu estatut jurídic serà regulat per llei.
3. El Ministeri Fiscal, dirigit pel fiscal general de l'Estat, actua d'acord amb els principis de legalitat, unitat i jerarquia interna.

Article 94

Els jutges i el Ministeri Fiscal dirigeixen l'acció de la policia en matèria judicial segons el que estableixin les lleis.

Títol VIII

Del Tribunal Constitucional

Article 95

1. El Tribunal Constitucional és l'òrgan suprem de la Constitució, actua jurisdiccionalment i les seves sentències vinculen els poders públics i els particulars.
2. El Tribunal Constitucional aprova el seu propi reglament i exerceix la seva funció sotmès únicament a la Constitució i la llei qualificada que el reguli.

Article 96

1. El Tribunal Constitucional es compon de quatre magistrats constitucionals, designats entre persones de reconeguda experiència jurídica o institucional, un per cadascun dels coprínceps i dos pel Consell General. El seu mandat té una durada de vuit anys i no és renovable per períodes consecutius. La renovació del Tribunal Constitucional es farà per parts. El règim d'incompatibilitats serà regulat per la llei qualificada a què fa referència l'article anterior.
2. És presidit cada dos anys pel magistrat al qual correspongui l'esmentada presidència segons torn rotatori.

Article 97

1. El Tribunal Constitucional adopta les seves decisions per majoria de vots. Les deliberacions i els vots són secrets. El ponent,

sempre designat per sorteig, té vot de qualitat en cas d'empat.

2. Les sentències que eliminin parcialment o totalment la demanda han d'especificar, d'acord amb la llei qualificada, l'àmbit i extensió dels seus efectes.

Article 98

El Tribunal Constitucional coneix:

- a)** Dels processos d'inconstitucionalitat contra les lleis, els decrets legislatius i el reglament del Consell General.
- b)** Dels requeriments de dictamen previ d'inconstitucionalitat sobre lleis i tractats internacionals.
- c)** Dels processos d'empara constitucional.
- d)** Dels conflictes de competències entre els òrgans constitucionals. A aquests efectes, es consideren òrgans constitucionals els coprínceps, el Consell General, el Govern, el Consell Superior de la Justícia i els Comuns.

Article 99

1. Poden interposar recurs d'inconstitucionalitat contra les lleis i els decrets legislatius una cinquena part dels membres del Consell General, el cap de Govern i tres Comuns. Una cinquena part dels membres del Consell General pot interposar recurs d'inconstitucionalitat contra el reglament de la cambra. El termini d'interposició de la demanda és de trenta dies des de la data de publicació de la norma.

2. La interposició del recurs no suspèn la vigència de la norma impugnada. El Tribunal haurà de dictar sentència en el termini màxim de dos mesos.

Article 100

1. Si en la tramitació d'un procés un tribunal té dubtes raonables i fonamentats sobre la constitucionalitat d'una llei o d'un decret legislatiu que sigui d'aplicació imprescindible per a la solució de la causa, formularà escrit davant del Tribunal Constitucional demanant el seu pronunciament sobre la validesa de la norma afectada.
2. El Tribunal Constitucional podrà no admetre la tramitació de l'escrit sense recurs posterior. En cas d'admissió dictarà sentència en el termini màxim de dos mesos.

Article 101

1. Els coprínceps, en els termes de l'article 46.1.f), el cap de Govern o una cinquena part dels membres del Consell General, poden requerir dictamen previ d'inconstitucionalitat sobre els tractats internacionals abans de la seva ratificació. Aquest procediment tindrà caràcter preferent.
2. La resolució estimatòria d'inconstitucionalitat impedirà la ratificació del tractat. En tot cas, la celebració d'un tractat internacional que contingui estipulacions que contradiguin la Constitució exigirà la reforma prèvia d'aquesta.

Article 102

Contra els actes dels poders públics que lesionin drets fonamentals, estan legitimats per demanar empara davant el Tribunal Constitucional:

- a) Els qui hagin estat part o siguin coadjuvants en el procés judicial previ a què es refereix l'article 41.2 d'aquesta Constitució.
- b) Els qui tinguin un interès legítim en relació a disposicions o actes sense força de llei del Consell General.

- c) El Ministeri Fiscal en cas de violació del dret fonamental a la jurisdicció.

Article 103

1. El conflicte entre els òrgans constitucionals es plantejarà quan un d'ells al·legui l'exercici il·legítim per l'altre de competències que li són constitucionalment atribuïdes.
2. El Tribunal Constitucional podrà suspendre amb caràcter cautelar els efectes de les normes o actes impugnats i, en el seu cas, ordenar el cessament de les actuacions que han donat lloc al conflicte.
3. La sentència determinarà i atribuirà a una de les parts la competència en litigi.
4. L'inici d'un conflicte de competències impedeix el plantejament de la qüestió davant l'Administració de Justícia.
5. La llei regularà els supòsits en els quals el conflicte es plantegi per raó del no exercici de les competències que els òrgans mencionats tenen atribuïdes.

Article 104

Una llei qualificada regularà l'estatut jurídic dels membres del Tribunal Constitucional, els processos constitucionals i el funcionament de la institució.

Títol IX

De la reforma constitucional

Article 105

La iniciativa de reforma de la Constitució correspondrà als coprínceps conjuntament o a una tercera part dels membres del Consell General.

Article 106

La reforma de la Constitució requerirà l'aprovació del Consell General per una majoria de dues terceres parts dels membres de la Cambra. Immediatament després la proposta serà sotmesa a referèndum de ratificació.

Article 107

Superats els tràmits de l'article 106, els coprínceps sancionaran el nou text constitucional per a la seva promulgació i entrada en vigor.

Disposició addicional primera

La Constitució dóna mandat al Consell General i al Govern perquè, amb l'associació dels coprínceps, proposin negociacions als governs d'Espanya i de França amb l'objectiu de signar un tractat internacional trilateral per establir el marc de les relacions amb els dos Estats veïns sobre la base del respecte a la sobirania, independència i integritat territorial d'Andorra.

Disposició addicional segona

L'exercici de la funció de representació diplomàtica d'un estat a Andorra és incompatible amb l'exercici de qualsevol altre càrrec públic.

Disposició transitòria primera

1. El mateix Consell General que ha aprovat la present Constitució obrirà un període extraordinari de sessions, per tal d'aprovar, almenys, el reglament del Consell General i les lleis qualificades referents al règim electoral, les competències i el sistema de finançament dels Comuns, la justícia i el Tribunal

Constitucional. Aquest període de sessions finalitzarà el dia 31 de desembre de 1993.

2. En aquest període, que comença el dia hàbil següent al de la publicació de la Constitució, el Consell General no podrà ésser dissolt i exercirà totes les facultats que constitucionalment li corresponen.

3. El dia vuit de setembre de 1993, festa de la Mare de Déu de Meritxell, el síndic general convocarà eleccions generals, que se celebraran dins la primera quinzena del mes de desembre d'aquest mateix any.

4. La finalització d'aquest període de sessions implicarà la dissolució del Consell General i el cessament del Govern, que seguirà en funcions fins a la formació del nou, d'acord amb la Constitució.

Disposició transitòria segona

1. La llei qualificada relativa a la justícia preveurà, amb esperit d'equilibri, la designació de jutges i fiscals procedents dels Estats veïns mentre no sigui possible fer altrament. Aquesta llei, així com la del Tribunal Constitucional, regularan el règim de nacionalitat per als jutges i magistrats que no siguin andorrans.

2. La llei qualificada de la justícia habilitarà així mateix el règim transitori de continuïtat en el càrrec d'aquells jutges que, en el moment de la seva promulgació, no tinguin la titulació acadèmica prevista en aquesta Constitució.

3. L'esmentada llei qualificada de la justícia preveurà els sistemes d'adaptació dels processos i causes pendents al sistema judicial i processal previst en aquesta Constitució, per tal de garantir el dret a la jurisdicció.
4. Les lleis i normes amb força de llei vigents en el moment de la creació del Tribunal Constitucional, podran ésser objecte de recurs directe d'inconstitucionalitat dins d'un termini de tres mesos, a partir de la presa de possessió dels magistrats constitucionals. Els subjectes legitimats per interposar-lo són els previstos en l'article 99 de la Constitució.
5. Durant el primer mandat subsegüent a l'entrada en vigor de la Constitució, els representants dels coprínceps en el Consell Superior de la Justícia podran no ésser andorrans.

Disposició transitòria tercera

1. Els serveis institucionals dels coprínceps, les competències i funcions dels quals han estat encomanades per aquesta Constitució a altres òrgans de l'Estat, seran objecte de traspàs als òrgans mencionats. Amb aquesta finalitat, es constituirà una comissió tècnica formada per un representant de cada copríncep, dos del Consell General i dos del Govern que prepararà i adreçarà un informe al Consell General perquè, en el període esmentat en la disposició transitòria primera, s'adoptin les disposicions necessàries per fer efectius els traspassos.
2. La mateixa comissió prendrà les disposicions necessàries per

posar els serveis de policia sota l'autoritat exclusiva del Govern en el termini de 2 mesos a partir de l'entrada en vigor de la Constitució.

Disposició derogatòria

Amb l'entrada en vigor d'aquesta Constitució queden derogades totes les normes anteriors en allò que la contradiguin.

Disposició final

La Constitució entra en vigor el dia de la seva publicació en el *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

I nosaltres els coprínceps, després que el Consell l'ha adoptat en sessió solemne celebrada el dia 2 de febrer de 1993, i que el Poble Andorrà l'ha aprovat en referèndum celebrat el dia 14 de març de 1993, la fem nostra, la ratifiquem, la sancionem i promulguem i, per a general coneixement, n'ordenem la publicació.

Casa de la Vall, 28 d'abril de 1993

François Mitterrand

*President de la
República Francesa
Copríncep d'Andorra*

Jordi Farràs Forné

Sindic general

Joan Martí Alanís

*Bisbe d'Urgell
Copríncep d'Andorra*

CONSELL GENERAL
PRINCIPAT D'ANDORRA